

Otwarte z powodu budowy

Krzysztof Franaszek, Magdalena Jędrzejczyk,
Olga Szymula

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Otwarte z powodu budowy

Zarys ideowy projektu

Open for construction / Otwarte z powodu budowy to wystawa o wspólnocie, która nie zaistniała albo jeszcze nie zdążyła się uformować. O oczarowaniu i rozczarowaniu, o pamiętaniu i odpamiętywaniu. O ambicjach i marzeniach, które napędzały modernizację Polski we wczesnych latach dwutysięcznych. O przyszłości, która miała być lepsza – albo przynajmniej inna.

Punktem wyjścia jest obraz urbanistycznego i infrastrukturalnego boomu lat dwutysięcznych w Polsce – momentu, w którym rozwój infrastruktury drogowej, budynków usługowych i biurowych miał stanowić materialne potwierdzenie przynależności Polski do Zachodu. Powstające w całym kraju sieci dróg i autostrad stały się symbolem rozwoju, modernizacji i panowania nad naturą. Jednocześnie wyznaczały one dla potransformacyjnego społeczeństwa nowe granice mobilności, aspiracji a także frustracji. Dziś wiele z tych miejsc – niedokończonych, opustoszałych, zapomnianych – staje się świadectwem pęknięcia w opowieści o sukcesie. Wystawa przygląda się takim momentom zerwania, ukazując ślady nie tylko wzrostu, ale i kryzysy. W centrum wystawy znajdują się prace Krzysztofa Franaszka i Olgi Szymuli, którzy poprzez medium rzeźby i dźwięku podejmą dialog z niespełnionymi obietnicami. Przyglądając się urbanistycznemu otoczeniu Polski, artyści kierują jednak uwagę ku ludziom: ich urwanym opowieściom, nadziejom, rozczarowaniom.

Opis

Oś wystawy wyznacza dialog dwóch prac – rzeźby *Wiadukt* Krzysztofa Franaszka i instalacji dźwiękowej autorstwa Olgi Szymuli. Wykonany z drewna, betonu, asfaltu i stali *Wiadukt* będzie fragmentem wznoszącej się dwupasmowej drogi. Miejsce urywania się wiaduktu to punkt graniczny, fizyczna i symboliczna cezura. Franaszek sięga do wspomnień transformacji przestrzeni publicznej po 2000 roku w Polsce. Forma niedokończonego wiaduktu stanowi nośnik pamięci transgeneracyjnej i wpisuje się w doświadczenie ciągu pokoleń, dla których wojna, przemoc,

wykluczenie, rozpad i konieczność odbudowy są nie tylko historycznym wspomnieniem, lecz wciąż aktualnym dziedzictwem. Instalacja opowiada również o komunikacji, tej dosłownej, fizycznej (połączenie poprzez drogi), ale także symbolicznej, międzyludzkiej, co w Polsce podzielonej, zanurzonej w konfliktach kulturowych i politycznych, staje się coraz trudniejsze.

Zrośnięta ze strukturą *Wiaduktu* instalacja dźwiękowa poszerza percepcję rzeźby. Dźwięk wprawia konstrukcję w drgania oraz rozchodzi się przez materiały, tworząc subtelne wibracje odczuwalne cieleśnie oraz słyszalne w postaci niskich dronów i pulsacji. Odbiorca doświadcza zarówno indywidualnego, intymnego kontaktu z dźwiękiem poprzez ciało, jak i wspólnotowego uczestnictwa w rzeźbie, która zostaje ożywiona poprzez dźwięk i drgania. Instalacja dźwiękowa będzie bazować na echach nastrojów społecznych i prywatnych, które nie przebiły się do narracji na temat potransformacyjnego sukcesu. Skupiając się na dźwiękach cichych, zawieszonych, rozproszonych, praca pozwoli wybrzmieć stanom oczekiwania i zatrzymania. Jest to zapis pamiętania nie heroicznego, lecz skrytego, fragmentarycznego, opartego na nasłuchiwanie.

Realizacja projektu umożliwi zaprezentowanie krytycznej i wielowymiarowej refleksji nad doświadczeniem transformacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej w Polsce. Wystawa przypomina o znaczeniu sztuki w otwieraniu nowych sposobów myślenia o wspólnocie, pamięci i odpowiedzialności.

Wiadukt powstanie we współpracy z inżynierami budownictwa oraz firmą wypożyczającą szalunki. Praca będzie wykonana z prefabrykowanych pustych w środku betonowych modułów (łatwość transportu i montażu, zmniejszenie ciężaru). Nawierzchnia, przypominająca asfalt, zostanie ułożona warstwowo (płyty szalunkowe, warstwa cementowa, imitacja nawierzchni asfaltowej). Szalunki zostaną wypożyczone, co zmniejszy zużycie materiałów i obniży ślad węglowy. W instalacji dźwiękowej zostaną wykorzystane przetworniki powierzchniowe (głośniki bezmembranowe), rozmieszczone pod konstrukcją rzeźby i pracujące w różnych zakresach częstotliwości.